

Угорці Помур'я як актори політичних процесів у Республіці Словенія

УДК 323.15(497.4=511.141)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-3.9>

Мороз Ольга Мирославівна
аспірант кафедри політології
та міжнародних відносин
Маріупольського державного
університету
пр. Будівельників, 129, Маріуполь,
Донецька область, Україна

Стаття висвітлює проблему політичного представництва та участі угорської громади Словенії на сучасному етапі. Актуалізуючи проблему, авторка наголошує, що Республіка Словенія досі не розв'язала питання комфортного співіснування та рівноправ'я численних національних меншин і процес їх входження до правового поля держави не завершено й досі. Зокрема, незважаючи на автохтонний статус і конституційні гарантії, угорська меншина продовжує перебувати на периферії політичного життя та стикається з ворожим ставленням словенської більшості.

Метою пропонованої публікації є комплексний і неупереджений аналіз основних аспектів участі угорців Словенії в політичних процесах усередині держави. Реалізація поставленої мети можлива лише за допомогою всього комплексу наявних загальнонаукових і спеціальних методів, особливе значення серед яких відведено методом ситуаційного та статистичного аналізу.

Авторка наголошує, що процес легітимації помурських угорців почався ще в середині XX століття за часів Югославії, а за Конституцією 1991 р. угорська меншина Словенії отримала статус автохтонної меншини з особливими правами, зокрема у сфері місцевого самоврядування та представництва на національному рівні. Водночас у статті зазначено елемент декларативності подібних заяв офіційної Любляни. Угорці отримали недосконалу, громіздку та шаблонну систему місцевого самоврядування, що не дає їм можливості повною мірою реалізувати свої конституційні права.

Не сприяють результативності політичного представництва угорців і внутрішні конфлікти, що не вщухають ще з часів перших демократичних виборів на місцевому рівні. Джерелом конфлікту стали протиріччя між окремими муніципалітетами через різний відсоток представництва в органах самоврядування угорської громади. Це створило прецеденти монополізації та націоналізації влади в окремих регіонах компактного проживання угорської громади. Парламентські представники угорців Словенії активно лобюють унезалежнення громади від державних дотацій і зміцнення зв'язків із державою-метрополією, що породжує негативний образ угорців серед словенської більшості.

Ключові слова: угорська меншина, Помур'є, автохтонізм, особливі права, місцеве самоврядування, Національне зібрання, муніципальна рада.

Вступ. Політика Республіки Словенія щодо національних меншин не є однорідною щодо різних етнічних груп. Незважаючи на членство в Європейському Союзі, для офіційної Любляни далеко не всі меншини є рівними перед законом. Можна виділити три основних групи меншин за рівнем їхньої захищеності словенським законодавством – автохтонні (або конституційні) меншини, роми, нові (або неконституційні, невизнані меншини). Щодо перших, то Словенія декларує для них особливий статус і широку автономію, зокрема й на політичному полі. Словенські роми мають досить невизначене становище, а їхня політична легітимація відбувалася, за великим рахунком, під тиском європейського співтовариства. Остання група меншин узагалі перебуває поза законом.

Проте навіть у середовищі найбільш захищених словенським законодавством автохтонних меншин можна спостерігати значні відмінності у статусі та правах, а особливо в реалізації цих прав у сфері політичного представництва та участі. У статті ми використовуємо визначення «угорці Помур'я», проте це не означає, що члени цієї національної спільноти заселяють тільки цей регіон. Помур'я було обране як регіон компактного розселення угорської національної меншини Словенії, на при-

кладі якого ілюстрація участі угорців у політичному житті республіки є найбільш виразною та репрезентативною. Досвід Словенії є показовим для будь-якої багатоетнічної держави (до яких належить і Україна) – особливо в царині використання позитивного та засвоєння негативного досвіду в подоланні міжнаціональних протиріч, забезпечення рівних прав і можливостей представників різних етнічних груп у площині політичної участі.

Зазначимо, що сучасні дослідники оминають своєю увагою проблеми політичної активності угорців Словенії. Учені концентруються переважно на порівняльних студіях (М. Клеменчич, Є. Жупанчич) [9], аналізі зовнішньополітичних факторів впливу на становище угорської меншини Словенії (С. Ліпотт) [13], конфліктологічних дослідженнях (Ф. Лемп, Л. Марач) тощо [12]. Аналіз питань, що є безпосереднім предметом нашої публікації, зазвичай не виходив за межі констативних узагальнень щодо правового статусу угорців у Словенії. Учені спеціально не задавалися питаннями про реалізацію прав угорського населення на практиці, що автор спробує виправити у статті.

Мета та завдання. Метою дослідження є комплексний аналіз політичної активності угорської громади Словенії на сучасному етапі.

Мета зумовлює виокремлення таких дослідницьких завдань: охарактеризувати статус угорської спільноти Словенії; визначити ключові етапи становлення угорського автохтономізму в республіці; простежити політичний аспект реалізації особливого статусу угорської національної меншини на прикладі угорців Помур'я; окреслити основні проблеми, з якими стикається угорське населення Словенії на сучасному етапі.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети та дослідницьких завдань було залучено широкий спектр загальнонаукових і спеціальних політологічних методів. Зокрема, особливо активно використано інструментарій методів статистичного, ситуаційного та контент-аналізу.

Результати. Угорська національна спільнота належить до кола етнічних меншин, реалізація особливих прав яких пов'язана з чітко визначеною територією, що традиційно населена членами вказаної національної спільноти. У сучасній Словенії такі території компактного населення називають етнічно змішаними районами (регіонами).

Що стосується місцевого самоврядування, то район охоплює територію п'яти муніципалітетів (Ходош, Шаловці, Моравське Топлице, Добровник і Лендава), водночас треба наголосити, що територія етнічно змішаного району конкретно визначена у статутах окремих муніципалітетів і складається з територій населених пунктів окремого муніципалітету, де проживають представники автохтонного угорського населення [10, с. 25, 38].

Якщо порушувати питання чисельності угорської національної меншини, то останні офіційні цифри, які ми маємо, мають стосунок до перепису 2002 року, і навіть вони деталізовані тільки за муніципалітетами, а не за окремими населеними пунктами. Перепис 2002 року у Словенії виявив 6 243 особи, які вказали свою належність до угорської національності, а 7 713 осіб зазначили своєю рідною мовою угорську. У п'яти муніципалітетах етнічно змішаного регіону 5 212 особи визнали себе угорцями, а 6 237 вказали угорську мову як рідну. Близько 16 % членів угорської національної спільноти на той час уже проживали в інших регіонах Словенії, за межами етнічно змішаної території.

Після 2002 року у Словенії не проводилося перепису, який охоплював би питання етнічної, релігійної та мовної належності населення. З цієї причини ми можемо оперувати тільки приблизними цифрами щодо угорської громади. Спираючись на факт зниження чисельності населення в етнічно змішаному регіоні за даними переписів 1971–2002 років, кількість людей, які сьогодні ідентифікують себе угорцями, оцінюється в межах 4600–4800 осіб на етнічно змішаній території та в межах 5500–5800 осіб на національному рівні [11, с. 18].

Варто більш детально спинитися на процесі формування самоврядування угорської національної меншини у Словенії. Між 1960 та 1975 роками активність угорців у Словенії була зосереджена на діяльності в республіканських і районних округах, а після їх скасування – у муніципальних і міжмуніципальних етнічних комісіях Соціалістичної ліги [21, с. 13–14]. Справжнім проривом у сфері захисту угорської національної меншини стала Конституція Соціалістичної Республіки Словенія, яку було ухвалено в 1974 році і з якою угорська спільнота Помур'я стала активним актором політичного процесу [5, с. 174].

Відповідно до Конституції, 11 березня 1975 року було створено самоврядні громади, які представляли інтереси муніципалітетів Лендава та Мурська Собота у сферах освіти та культури [3, с. 25]. До самого початку 90-х рр. XX століття співпраця цих громад ґрунтувалася тільки на спільності інтересів. У 1990 році, паралельно зі змінами, які сталися на державному рівні, обидві громади було реорганізовано в муніципальні угорські національні самоврядні громади, і вони заснували спільний орган – Угорську національну самоврядну спільноту Помур'я. Після проголошення незалежності Словенії в 1991 році у країні сталася чергова адміністративна реорганізація, яка також мала величезний вплив на угорську національну меншину. Закон про самоврядні національні громади, який було ухвалено на основі статті 64 Конституції Республіки Словенія, дав громадянам угорської національності змогу створити муніципальні національні самоврядні громади. Стаття 9 зазначеного закону стверджує, що муніципальні угорські самоврядні національні громади об'єднуються в парасолькову організацію [10, с. 64].

У грудні 1994 року, паралельно з першими місцевими виборами у Словенії, було проведено вибори також до першого муніципального угорського національного самоврядування. В етнічно змішаному регіоні Помур'є було створено три муніципалітети (Лендава, Моравське Топлице та Ходош-Шаловці) і було, відповідно, сформовано три муніципальних організації угорської самоврядної національної громади. Після місцевих виборів угорське населення самоврядних національних громад муніципалітетів Лендава, Моравське Топлице, Ходош-Шаловці заснувало Раду угорського національного самоврядування Помур'є, яка стала правонаступником Угорської національної самоврядної спільноти Помур'є і одночасно парасольковою організацією угорців у Словенії.

Хоча до 1998 року в етнічно змішаному районі було створено два нових муніципалітети та одночасно дві нові муніципальні угорські самоврядні національні громади (Добровник і Ходош) – політико-організаційна структура етнічної спільноти істотно не змінилася порівняно з 1994 роком.

Єдина зміна сталася в 1999 році, коли головна політична організація була перейменована на Помурську угорську самоврядну національну спільноту [8, с. 20–21]. Ця назва використовується й на сучасному етапі. З 1995 року Раду організації очолювали п'ять президентів: Йозеф Баласко, Дьйордь Томка, Ференц Віда, Йозеф Кокон і Ференц Хорват.

Обов'язки Помурської угорської самоврядної національної спільноти (далі – ПУСНС) пов'язані перш за все з універсальними завданнями угорського Помур'я регіонального та державного рівня, які вище за рівень муніципальних угорських самоврядних національних громад. Особливо важливими завданнями є розвиток прямої співпраці між державними установами Республіки Словенія та Угорщиною, налагодження сталих контактів із транскордонними угорськими організаціями та іншими міжнародними установами та організаціями, що опікуються питаннями захисту прав меншин. ПУСНС є постійним партнером державних органів у розв'язанні питань реалізації прав представників угорської національної меншини.

Важливим завданням ПУСНС є збереження та розвиток угорської спільноти Помур'я, її рідної мови, національної самоідентифікації, матеріальної та духовної спадщини, а також просування її національних інтересів, сприяння реалізації прав, які гарантуються Конституцією та законодавством. Помурська угорська самоврядна національна спільнота є засновником трьох інститутів:

- Інституту інформаційної діяльності угорського народу, основною місією якого є видання щотижневика “Népszerűség” угорською мовою;
- Інституту культури угорського народу, основною діяльністю якого є забезпечення культурної та художньої діяльності угорської національної громади Помур'я;
- Інституту регіонального розвитку угорської нації в Лендаві – займається сприянням гармонійному економічному розвитку Помурського регіону, де проживає автохтонна угорська національна спільнота.

ПУСНС також є співзасновником двомовної середньої школи в Лендаві. Фінанси на роботу організації виділяються з бюджетів Республіки Словенія (Управління у справах національностей) та Республіки Угорщина (Канцелярія прем'єр-міністра). Інше фінансування необхідне для життєдіяльності громади виділяється за результатами різноманітних тендерів [18].

Організаційна структура Помурської угорської самоврядної національної спільноти є досить розгалуженою. Вищим органом організації є Рада ПУСНС. Зазначимо тільки ключові повноваження Ради: обирати та звільняти президента та віцепрезидентів, затверджувати бюджет самоврядної спільноти, розпоряджатися рухомим і нерухомим

майном громади, підтримувати зв'язок із депутатом від національної меншини у словенському парламенті та Управлінням уряду Республіки Словенія у справах національностей, вносити пропозиції та ініціативи до державних органів у межах своєї компетенції, погоджувати проекти законів Словенії, що стосуються становища членів угорської національної меншини, підтримувати співпрацю з Республікою Угорщина у всіх сферах [16].

Рада ПУСНС станом на 2021 рік складається з 21 члена, які обираються радами муніципалітетів за квотами (Лендава – 10 осіб, Добровник – 4 особи, Моравське Топлице – 3 особи, Ходош – 2 особи, Шаповці – 2 особи) [4]. Рада ПУСНС призначає Раду спостерігачів, до завдань якої входить контроль діяльності органів головної організації не рідше як один раз на рік і підготовка відповідного звіту. Рада спостерігачів складається з п'яти членів [15].

У складі Ради ПУСНС також діють постійні комісії за основними напрямками роботи організації:

1. Комісія з питань освіти.
2. Комісія з питань інформації, культури та науки.
3. Економічна комісія.
4. Комісія у справах молоді.
5. Сільськогосподарська комісія.
6. Виборча комісія.

Словенська Конституція гарантує всім громадянам свободу слова, думки та друку. Додатково (стаття 64) угорській меншині гарантується задоволення інформаційних потреб через пресу, радіо та телебачення. Відповідно до Закону про радіотелевізійну корпорацію Словенії, державна служба має забезпечити створення одного радіо та телеканалу для потреб мовлення автохтонної угорської національної меншини.

Для угорців Словенії програми угорською мовою транслює регіональне радіо, яке почало роботу в 1958 році (проте трансляція програм угорською почалася лише через 20 років після запуску радіо). Відділ управління угорським програмуванням розташований у Лендаві. Радіо й телеканали угорською мовою функціонують як частина державних радіо й телестанцій, проте Відділ управління угорським програмуванням наділений високим рівнем автономії [17, с. 7]. Відповідно до Закону про ЗМІ (стаття 3, пункт 1) держава бере на себе зобов'язання підтримки розвитку некомерційних громадських ЗМІ, створених для інформування угорської спільноти. Організації, засновані самоврядною національною громадою можуть зареєструватися для видання друкованих ЗМІ та інших форм засобів масової інформації, а також для створення, виробництва, трансляції радіо та телепрограм (стаття 40, пункт 5). Також самоврядна національна громада може імпортувати угорські ЗМІ для власного використання (стаття 67 пункт 3).

Програми угорською мовою є частиною програм національного мовлення і мають транслюватися щонайменше на 90 % населеної території. Угорська меншина може самостійно визначити зміст цих програм і мати своїх представників у Програмній раді – органі керівництва Радіотелебачення Словенії (RTV). Розрив між тривалістю програм і робочою силою італійського та угорського радіо та ТБ пояснюється ступенем асиміляції та статусом мови. Нині радіо MMR працює близько 13 годин на день зі студії в Лендаві. Програма угорською мовою виходить лише чотири рази на тиждень по 30 хвилин.

Угорській меншині також гарантується видання газет і журналів рідною мовою, які фінансуються з державного бюджету (наприклад, *Neirujšag*, *Naprtar*, *Muratai*). У 2005 році Консультативна рада Рамкової конвенції про захист національних меншин зазначила, що попри запуск радіо та телебачення на студії в Лендаві становище угорців щодо часу, ресурсів, оснащення та персоналу не відповідає їхнім потребам. Після цієї заяви ситуація почала поліпшуватися, проте у 2012 році Радіотелебачення Словенії вирішило скоротити фінансування угорських програм приблизно на 10 % [7, с. 34–40; 13, с. 75–76].

Угорська національна меншина бере участь у політичному житті досить широко. Це ми можемо спостерігати щонайменше з трьох позицій – представництво у виборчих округах, участь у процесі ухвалення рішень і політична автономія. Перш за все закон про вибори гарантує угорській національній меншині перше місце в Національному зібранні та політичне представництво на місцевому рівні. Рішення, які стосуються національної меншини, не можуть бути ухвалені без згоди помурських угорців. Отже, членам угорської меншини надається подвійне право голосу – один голос, який вони подали для обрання своїх представників на рівні з іншими громадянами Словенії, та один для обрання представника своєї громади. У тих районах, де живуть угорці, у них є право мати хоч одного представника в муніципальній раді [17, с. 4].

Окрім свого автономного статусу, угорська національна меншина має право на спільне розв'язання питань, пов'язаних із цим статусом. Відповідно до параграфу 5 статті 64 Конституції закони, які стосуються тільки питань меншини, не можуть бути ухвалені без згоди представників етнічних громад. З огляду на це вони можуть вносити пропозиції до органів влади, які мають враховувати їхню думку, а також висновки з питань, які особливо актуальні для угорської спільноти. Для цього уряд створив спеціальну комісію з цих питань. Угорська громада може користуватися правом вето через своїх представників у Національному зібранні. Ба більше, угорські самоврядні етнічні громади мають право

на співпрацю з Республікою Угорщина та брати участь у підготовці міждержавних угод, які стосуються статусу національної громади та її прав [13, с. 74–75].

У незалежній Словенії правова основа самоврядування національних меншин сформувалася внаслідок ухвалення Закону про національні громади 1994 року, на додаток до якого Помурська угорська самоврядна національна спільнота також ухвалила постанову про вибори депутатів і діяльність муніципальних рад. Відповідно до цієї постанови кандидатами на місцевих виборах можуть бути будь-які зареєстровані члени угорської національної меншини, які мають право голосу. Чітко обмежувалася кількість установ та організацій, які можуть висувати своїх кандидатів. Спершу їх було мінімум 15, а з 1998 року – 10. Це могли бути культурні асоціації, школи, представники засобів масової інформації. У бюлетенях для голосування порядок кандидатів визначався за жеребом. Кількість угорців, які були членами самоврядних рад, напряду залежала від чисельності угорського населення – цей показник коливався в межах від 5 до 20.

Перші вибори відбулися 4 грудня 1994 року в населених пунктах трьох угорських муніципалітетів – Лендава, Моравське Топлице, Ходош-Шаловці. Однак усередині муніципалітетів були ще додаткові виборчі округи, тобто існували групи населених пунктів, які могли обирати певну кількість представників до муніципальних національних рад. Вони обиралися за так званою системою коротких списків, тобто кандидат або кандидати, які набирали найбільшу кількість голосів у цьому виборчому окрузі, ставали представниками округу в муніципальній раді. Найбільша місцева рада була утворена в Лендаві – 20 її членів були обрані з 23 населених пунктів. У муніципалітеті Моравське Топлице рада складалася з п'яти осіб від такої ж кількості населених пунктів, а в муніципалітеті Ходош-Шаловці рада з п'яти осіб була обрана від трьох населених пунктів (Ходош, Крпливник, Доманьшевці).

Із 18 членів угорського національного самоуправління Помур'я – 11 були з Лендави, шість – з інших населених пунктів та ще один із міста Мурська Собота. Кількість округів і розподіл представників кілька разів змінювалися, однак представники від Лендави завжди домінували, що призвело до напруженості у відносинах з іншими муніципалітетами Помур'я [14].

Наступні місцеві вибори відбулися в 1998 році. Вони пройшли вже в п'яти муніципалітетах угорської меншини. Шаловці мали один виборчий округ, Добровник і Ходош – по два, Моравське Топлице було поділено на п'ять виборчих округів, а Лендава – на рекордні 15 округів. Щоб запобігти черговим конфліктам, Помурська угорська

самоврядна національна спільнота після внутрішнього обговорення переформатувала розподіл виборчих округів. Тепер їх було 21: Лендава – 11, Добровник – 4, Моравське Топлице – 3, Ходош – 2, Шаловці – 1. Мурська Сobotа була взагалі позбавлена права вибору представника меншини. Це переформатування не розв'язало конфліктної ситуації, а навпаки – підлило олії у вогонь. Навесні 2000 року представники муніципалітетів Ходош, Моравське Топлице та Шаловці, які були меншістю в ПУСНС, об'єдналися проти лендавської більшості, звинувативши представників Лендави в узурпації влади. Для розв'язання цієї проблеми вони вимагали, щоб до ради ПУСНС входила однакова кількість представників від кожного населеного пункту.

Ця полеміка призвела до бойкоту виборів 2002 року представниками Ходошу, Моравське Топлице та Добровника. Вони відмовилися від участі у формуванні ради ПУСНС. Суперечками також супроводжувалося реформування розподілу на виборчі округи муніципалітету Лендава – на виборах 2002 року їх було 16, а у 2006 році вже чотири, проте вони були представлені 12 депутатами. У 2006 році статут Помурської угорської самоврядної національної спільноти обмежив кількість представників Лендави до 10 осіб, після чого конфліктів на місцевому рівні більше не спостерігалося [1; 2].

На електоральному полі угорської національної меншини ми спостерігаємо тенденції, які характерні й для словенських італійців – в очі кидається перш за все зниження явки (особливо на довгострокових виборах). Серед причин такої електоральної поведінки можемо виокремити протиріччя між муніципалітетом Лендави та іншими муніципалітетами та бойкот виборів як на місцевому, так і на національному рівнях, що напряму пов'язаний із цими конфліктами. Цим же можна пояснити напружену боротьбу за депутатське місце в Національному зібранні.

Першим представником угорської громади в Національному зібранні Словенії стала Марія Пожонець, яка обіймала цю посаду до 2008 року. Після завершення своїх повноважень вона повернулася до роботи в муніципальній раді Лендави. Особливу увагу М. Пожонець зосередила на питаннях прикордонної співпраці з Угорщиною, займалася організацією спільних форумів із представниками самоврядування угорців долини Раби [20].

У 2008 році мандат представника угорської меншини в Національному зібранні перейшов до історика Ласло Гьонца. Його політична кар'єра почалася ще в 1989 році, коли він обійняв посаду секретаря Угорської національної самоврядної громади. Він також є одним із засновників Товариства Помурських угорських науковців і першим прези-

дентом цієї організації. У період активної парламентської діяльності (2008–2018) Л. Гьонц уважав, що помурським угорцям варто зосередитися на питаннях розвитку: інноваціях в економіці та підприємництві, туризмі та сільському господарстві, що значною мірою позбавить словенських угорців залежності від державних дотацій, обсяг яких постійно знижується. Хоча саме Гьонц був серед тих, хто домагався легальної можливості прямого фінансування муніципальних національних організацій із державного бюджету [6].

У 2018 році Л. Гьонца замінив Ференц Хорват, який починав у ролі заступника мера Лендави, а після цього обіймав посаду президента Ради Помурської угорської самоврядної національної спільноти, яку зберіг за собою навіть після обрання до парламенту, незважаючи на численні протести колег-парламентарів. Період каденції Хорвата припав на роки відносно прохолодного ставлення словенців як більшості до угорців, що пов'язано безпосередньо з політикою угорського прем'єр-міністра В. Орбана. Ф. Хорват висловлював занепокоєння з цього питання, оскільки така позиція словенської більшості змушує угорців Помур'я почуватися не дуже комфортно [19].

Незважаючи на свій статус автохтонної меншини, яка захищена Конституцією, угорці Помур'я стикаються з важливими проблемами, які не знайшли свого повного розв'язання до сьогодні. Угорці стикнулися зі спробою обмежити двомовність – право, яким вони користувалися у Словенії протягом кількох десятиліть. Результатом таких спроб обмеження стало звернення представників угорської меншини до Конституційного Суду, який постановив, що існування двомовних навчальних закладів не суперечить Конституції.

Угорці також стикнулися з проблемою скорочення чисельності. Угорські представники в Національному зібранні не раз висловлювали розчарування та стурбованість, проте далі справа не пішла.

Мирне співіснування угорської меншості та словенської більшості було кілька разів під загрозою через діяльність націоналістичних груп – як у середовищі словенців, так і з боку угорської національної спільноти. Зі створенням невеликих муніципалітетів угорці стали повністю домінувати в окремих з них, і це тільки поглиблювало протиріччя, а не зменшувало їх. Зі створенням більш великих регіонів (регій) ситуація поліпшилася, оскільки великі провінції мають більше ефективних важелів для сприяння розвитку меншини. Наголосимо, що так звана націоналізація повноважень муніципалітетами має суто негативні наслідки, оскільки налаштовує словенців проти угорської меншини.

Висновки. Загальний аналіз національної політики Республіки Словенія щодо угорської меншини дає підстави говорити про викривлене розуміння

концепту автохтономізму офіційною Люблянню. Статус автохтонних і захищених Конституцією меншин отримали найменш чисельні національні громади – італійці та угорці. Помур'я, як компактний регіон розселення угорської меншини, є яскравою ілюстрацією подвійних стандартів словенського уряду. Словенські угорці не можуть похвалитися високим рівнем суспільної згуртованості (на відміну від італійців), і цей факт тільки шкодить громаді, чим користується уряд як представник словенської більшості, урізаючи фінансування, усіяко гальмуючи поширення двомовності в регіоні (особливо у сфері освіти) тощо.

Угорські представники в парламенті та на місцях намагаються зменшити залежність меншини від державних дотацій, акцентуючи увагу на необхідності запровадження новацій у всіх сферах економіки, на посиленні співпраці з країною-метрополією. Останній факт значною мірою вплинув на формування негативного образу угорської меншини в очах словенської більшості. Угорців Словенії сприймають як агентів одіозного прем'єра В. Орбана, а сам процес посилення зв'язків меншини з країною-метрополією в медіадискурсі отримав назву «орбанізація».

Самі політичні активісти угорців Помур'я аж ніяк не сприяють консолідації меншини перед обличчям спільних проблем. Це яскраво ілюструє ситуація з місцевими виборами. Застосування єдиної моделі для італійського Примор'я та Помурського регіону було невдалим вибором, з огляду на різну демографічну ситуацію. Угорське населення Словенії зосереджене переважно в селах прикордонної смуги, де громади характеризуються замкненістю та індивідуалізмом. Саме тому місцеві вибори в регіоні перетворилися на низку багаторічних конфліктів, що не найкращим чином позначилися на ефективності роботи представників угорської меншини на національному та місцевому рівнях.

Зрівнянню автохтонних меншин Словенії на політичному полі мав би передувати глибокий аналіз демографічного та соціально-економічного становища в середовищах розселення меншин. Проте Словенія вирішила йти шляхом найменшого спротиву та поширити розроблену модель на обидві конституційні меншини. Цілком імовірно, що протиріччя між словенською більшістю та угорською меншиною можуть збільшитися та загостритися, що може призвести до посилення відцентрових тенденцій у Помур'ї.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Balázs D. A nemzeti önkormányzati közösségek Szlovéniában (Országtanulmány). URL: https://kisebbssegkutato.tk.hu/uploads/files/Dobos_UNKP_Magyarország_orzagtanulmany.pdf (дата звернення: 09.05.2021).

2. Balázs D. The Elections of Non-Territorial Autonomies in Central and South Eastern Europe:

Croatia, Estonia, Hungary, Serbia and Slovenia. Electoral Database (1994-2019, in Hungarian). URL: <https://kisebbssegkutato.tk.mta.hu/kisebbssegivalasztasok-kozep-esdelkelet-europaban> (дата звернення: 09.05.2021).

3. Báti Konc Z. Nemzetiségi érdekközösség – Nemzetiségi politika. *Nemzetiségi politika – Nemzetiségi Jog* / ed. S. Varga. Lendva, 1978. O. 24–34.

4. Člani. URL: http://www.muravidek.si/?page_id=289&lang=sl (дата звернення: 07.05.2021).

5. Göncz L. Egy peremvidék hírmondói. Mura menti életképek a 20. század első felében. *A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi konferencia*. Budapest, 2006. 273 o.

6. Göncz L. O razvojnih vprašanjih žal še vedno samo govorimo, učinkov je sorazmerno malo. URL: https://www.pomurec.com/vsebina/45609/Laszlo_G%C3%B6ncz_O_razvojnih_vprasanjih_zal_se_vedno_samo_govorimo_ucinkov_je_sorazmerno_malo (дата звернення: 16.05.2021).

7. Gosselin T. *Minority Media in Hungary and Slovenia: A Comparative Assessment*. Ljubljana: The Peace Institute, 2003. 43 p.

8. Király M. J. A muravidéki magyarság önálló szerveztségének 35 éve. *A Szlovéniában élő őshonos nemzeti kisebbségek szerveztségének 35 éve* / ed. M. J. Király. Lendva: Magyar Nemzetiségi Tájékoztatási Intézet, 2010. O. 11–22.

9. Klemenčič M., Zupančič J. The effects of the dissolution of Yugoslavia on the minority rights of Hungarian and Italian minorities in the post-Yugoslav states. *Nationalities Papers: The Journal of Nationalism and Ethnicity*. 2007. Vol. 32 (4). P. 853–896.

10. Komac M. *Varstvo narodnih skupnosti v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja, 1996. 71 s.

11. Kovács A. Mennyi magyar élt a Muravidéken 2011-ben?. *Népújság*. 2011. № 55(50). O. 18.

12. Lempp F., Marácz L. Using Logic to Model Interests in Ethnic Conflicts: The Case of the Hungarian Minority in Slovakia and Slovenia. *Acta Univ. Sapientiae, European and Regional Studies*. 2015. Vol. 8. P. 23–41.

13. Lipott S. The Hungarian National Minority in Slovenia: Assessment of Protection and Integration after EU Accession. *Romanian Journal of European Affairs*. 2013. Vol. 13. No. 3. P. 64–89.

14. Mák F. "A nagyok gondjainak peremén". *A muravidéki magyarság története (1990-2005)*. *Kisebbségkutatás*. 2006. № 1. URL: <https://epa.oszk.hu/00400/00462/00029/cikk2d83.html> (дата звернення: 09.05.2021).

15. Nadzorni odbor. URL: http://www.muravidek.si/?page_id=184&lang=sl (дата звернення: 07.05.2021).

16. Naloge. URL: http://www.muravidek.si/?page_id=287&lang=sl (дата звернення: 07.05.2021).

17. Plostajner Z. *Autochthonous and Newly-Formed Minorities: Two Different Approaches*. *National Minorities in South-East Europe*. Zagreb : FES, 2002. P. 1–7.

18. Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost. predstavitev. URL: http://www.muravidek.si/?page_id=11&lang=sl (дата звернення: 07.05.2021).

19. Poslanec Horvath glede nezdržljivosti dveh funkcij terja pravico na upravnem sodišču. URL:

<https://www.rtvsllo.si/slovenija/poslanec-horvath-gledenezdruzljivosti-dveh-funkcij-terja-pravico-na-upravnem-sodiscu/579787> (дата звернення: 16.05.2021).

20. Poslovlila se je poslanka, ki je mandat opravljala kar 18 let. URL: <https://old.slovenskenovice.si/novice/slovenija/poslovlila-se-je-poslanka-ki-je-mandat-opravljala-kar-18-let> (дата звернення: 16.05.2021).

21. Varga S. Összefoglaló a Szocialista Szövetség lendvai és muraszombati közsgközi tanácsa keretében működő nemzetiségi bizottság tizenöt évi munkájáról. *Nemzetiségi politika – Nemzetiségi Jog* / ed. S. Varga. Lendva, 1978. O. 13-24.

REFERENCES:

1. Balázs, D. (2017) A nemzeti önkormányzati közösségek Szlovéniában (Országtanulmány) [The local government of national communities in Slovenia (Country Study)]. URL: https://kisebbsegkutato.tk.hu/uploads/files/Dobos_UNKP_Magyarország_országtanulmány.pdf.

2. Balázs, D. The Elections of Non-Territorial Autonomies in Central and South Eastern Europe: Croatia, Estonia, Hungary, Serbia and Slovenia. Electoral Database (2019) (1994-2019, in Hungarian). URL: <https://kisebbsegkutato.tk.mta.hu/kisebbsegivalasztasok-kozep-esdelkelet-europaban>.

3. Báti Konc, Z. (1978) Nemzetiségi érdekközösség – Nemzetiségi politika [Nationality Interest Group – Nationality Policy]. *Nemzetiségi politika – Nemzetiségi Jog* / ed. S. Varga. Lendava, o. 24–34.

4. Člani. (2021) URL: http://www.muravidek.si/?page_id=289&lang=sl.

5. Göncz, L. (2006) *Egy peremvidék hírmondói. Mura menti életképek a 20. század első felében. A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi konferencia* [Heralds of a periphery. Pictures of life along the Mura in the first half of the 20th century. International Society of Hungarian Language and Culture – Mother Tongue Conference]. Budapest, 273 o.

6. Göncz, L. (2017) O razvojnih vprašanjih žal še vedno samo govorimo, učinkov je sorazmerno malo. URL: https://www.pomurec.com/vsebina/45609/Laszlo_G%C3%B6ncz_O_razvojnih_vprasanjih_zal_se_vedno_samo_govorimo_ucinkov_je_sorazmerno_malo.

7. Gosselin, T. (2003) *Minority Media in Hungary and Slovenia: A Comparative Assessment*. Ljubljana: The Peace Institute, 43 p.

8. Király, M.J. (2010) A muravidéki magyarság önálló szervezettségének 35 éve [35 years of the independent organization of the Hungarians of Prekmurje]. *A Szlovéniában élő őshonos nemzeti kisebbségek*

szervezettségének 35 éve / ed. M. J. Király. Lendava: Magyar Nemzetiségi Tájékoztatói Intézet, o. 11–22.

9. Klemenčič, M., Zupančič, J. (2007) The effects of the dissolution of Yugoslavia on the minority rights of Hungarian and Italian minorities in the post-Yugoslav states. *Nationalities Papers: The Journal of Nationalism and Ethnicity*. Vol. 32 (4). P. 853–896.

10. Komac, M. (1996) *Varstvo narodnih skupnosti v Republiki Sloveniji [Protection of ethnic minorities in Slovenia]*. Ljubljana: Inštitut za narodnostna vprašanja. 71 s.

11. Kovács, A. (2011) Mennyi magyar élt a Muravidéken 2011-ben? [How many Hungarians lived in Prekmurje in 2011?]. *Népújság*. № 55 (50). O. 18.

12. Lempp, F., Marác, L. (2015) Using Logic to Model Interests in Ethnic Conflicts: The Case of the Hungarian Minority in Slovakia and Slovenia. *Acta Univ. Sapientiae, European and Regional Studies*. Vol. 8. P. 23–41.

13. Lipott, S. (2013). The Hungarian National Minority in Slovenia: Assessment of Protection and Integration after EU Accession. *Romanian Journal of European Affairs*. Vol. 13. No. 3. P. 64–89.

14. Mák, F. (2006) “A nagyok gondjainak peremén”. A muravidéki magyarság története (1990-2005) [“The big problems of the edge”. History of the Hungarians of Muravidék (1990–2005)]. *Kisebbségkutatás*. № 1. URL: <https://epa.oszk.hu/00400/00462/00029/cikk2d83.html>.

15. Nadzorni odbor. (2021) URL: http://www.muravidek.si/?page_id=184&lang=sl.

16. Naloge. (2021) URL: http://www.muravidek.si/?page_id=287&lang=sl.

17. Plostajner Z. (2002) Autochthonous and Newly-Formed Minorities: Two Different Approaches. *National Minorities in South- East Europe*. Zagreb: FES, p. 1–7.

18. Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost. predstavitev. (2021) URL: http://www.muravidek.si/?page_id=11&lang=sl.

19. Poslanec Horvath glede nezdružljivosti dveh funkcij terja pravico na upravnem sodišču. (2021) URL: <https://www.rtvsllo.si/slovenija/poslanec-horvath-gledenezdruzljivosti-dveh-funkcij-terja-pravico-na-upravnem-sodiscu/579787>.

20. Poslovlila se je poslanka, ki je mandat opravljala kar 18 let. (2021) URL: <https://old.slovenskenovice.si/novice/slovenija/poslovlila-se-je-poslanka-ki-je-mandat-opravljala-kar-18-let>.

21. Varga, S. (1978) Összefoglaló a Szocialista Szövetség lendvai és muraszombati közsgközi tanácsa keretében működő nemzetiségi bizottság tizenöt évi munkájáról [Summary of the fifteen years of work of the Nationality Committee of the Socialist Alliance in Lendava and Muraszombat]. *Nemzetiségi politika – Nemzetiségi Jog* / ed. S. Varga. Lendva, o. 13–24.

Hungarians of the Prekmurje as actors of political developments in the Republic of Slovenia

Moroz Olga Myroslavivna

Postgraduate Student at the Department
of Political Science
and International Relations
Mariupol State University
Budivelynykiv avenue, 129, Mariupol,
Donetsk region, Ukraine

The article highlights contemporary problems of political representation and participation of the Hungarian community in Slovenia. The problem emerges full blown when the author makes the point that Slovenia has not yet settled an issue of comfortable coexistence and equality of numerous national minorities and the process of their entry into the legal field of the state have not been completed.

In particular, despite its indigenous status and constitutional guarantees, the Hungarian minority remains on the fringes of political life and faces the hostile attitude of the Slovenian majority.

The purpose of the proposed publication is to analyze in a comprehensive and a fact-based way the main aspects of the Slovenian Hungarians participation in political processes within the country. The implementation of the purpose in hand is possible only per the whole range of available general scientific and special methods, which particular importance is given to the methods of situational and statistical analysis.

The author emphasizes that the Prekmurian Hungarians legitimizing process started in the middle of the twentieth century in a time of Yugoslavia, and according to the Constitution of 1991, the Hungarian minority of Slovenia obtained the status of an autochthonous minority with special rights in the local governance and by representation at the national level.

At the same time, statements of official Ljubljana are highlighted in the article as country's declaratory. The Hungarians received an imperfect, cumbersome and stereotyped system of local government, which does not afford them to pursue their constitutionally-protected rights in full.

Internal conflicts, which have not subsided since the first democratic elections at the local level, also do not contribute to the political representation performance of Hungarians. Source of conflicts became the municipalities' contradictions because of a different representation percentage in the local government of the Hungarian community.

This created precedents for the monopolization and nationalization of Government Branch in certain regions of compact residence of Hungarian society.

Parliamentary representatives of Hungarians in Slovenia are vocal supporters of the community independence from government subsidies as well as strengthening ties with the parent country, which gives rise to a negative image of Hungarians among the Slovenian majority.

Key words: *Hungarian minority, Prekmurje, autochtonomism, special rights, local government, National Assembly, mayor council.*